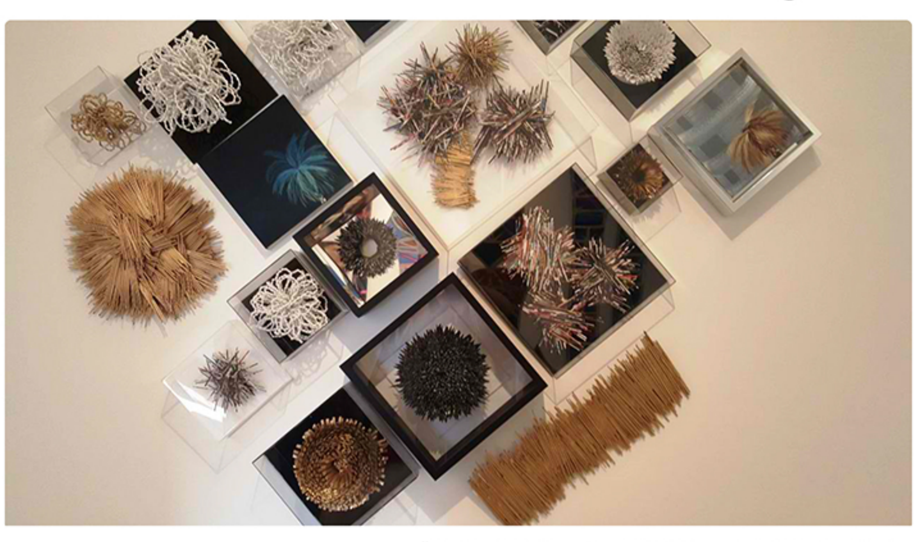

שולי וולף בתערוכה Personal Structures בוונציה (צילומים: מ"ל)

אני לא אמנית של היגיון, אני אמנית של קישקעס

מאת: חגית פלג רותם

יום שלישי, 5 ספטמבר 2017

0 תגובות

תגיות:
הביאנלה בוונציה,
ורה פלפול,
שולי וולף

Share 120

פורטפוליו Promotion: שולי וולף מציגה בתערוכה בוונציה עבודות בהשראת הדקלים של תל אביב והמסעות שלה בעולם, מברזיל של ילדותה ועד יפן. את החומרים ליצירותיה היא מוצאת בכל מקום, מבלי להבחין בין גבוה ונמוך, בין הפתעות קינדר ויצירות אמנות מוקדמות שהיא חותכת ומחברת מחדש

"אני חושבת שנולדתי אמנית. כבר כילדה קטנה הייתי עושה מכל דבר שנגעתי בו משהו אחר. אמא שלי, שהייתה בעצמה אמנית טבעית ואוהבת אמנות, יצקה בי את האהבה הזו כחלק מובן מאליו מחיי היום־יום. ידעתי מי זה ואן גוך לפני שידעתי א־ב, במבחני מתמטיקה ציירתי פרחים". כך מתארת שולי וולף את זיכרונות הילדות החמים שקשרו את נפשה לאמנות. פרחים אמנם אינם הנושא הבולט בעבודותיה כיום, אבל היא לוקחת מאותם שירבוטי ילדות לא מעט מהצבע והחיוניות; החופש לבחור בחומרים לא שגרתיים (כמו בלונים, צעצועי הפתעות קינדר ובקבוקי בושם שהתרוקנו); המעבר החופשי בין ארט לקראפט – כל אלה מעניקים לעבודותיה אנרגיה עזה ואיכות חד פעמית.

בימים אלה וולף מציגה בתערוכה הבין־לאומית Personal Structures, תערוכת לוויין של הביאנלה לאמנות בוונציה, בהזמנת איגוד התרבות האירופי. בתערוכה, המוצגת בשני ארמונות בונציה – בפלאצו במבו, שלמרגלות גשר ריאלטו ובפלאצו מורה – משתתפים עשרות אמנים מהעולם, שלכל אחד מהם הוקצה שטח תצוגה כמעין תערוכת יחיד קטנה. וולף והאוצרת ורה פלפול בחרו לתת ביטוי בתערוכה למקור התל אביבי של העבודות. הן יצרו קונסטלציה קטנה של יצירות תלת־ממד מחומרים מפתיעים, טקטיליים, ולצידן ציורים אורבניים, שהמוטיב המוביל בהם הוא הדקל האהוב עליה. העבודות פורצות מהקיר בתכשיטים עשויים להפליא, מחרוזות של עיסת נייר, קנבס מעובד ועלי זהב, מפוסלות כמעין צמחייה דמיונית.

> הריתמוס שלי משתנה עם השנים – פעם הייתי קופצנית יותר והצבעים העזים דיברו אליי, היום יותר מתאים לי השקט ואורך רוח. פעם עבדתי במעט רק בגדול, היום אני רואה איך עבודות מאוד קטנות מראות הכול

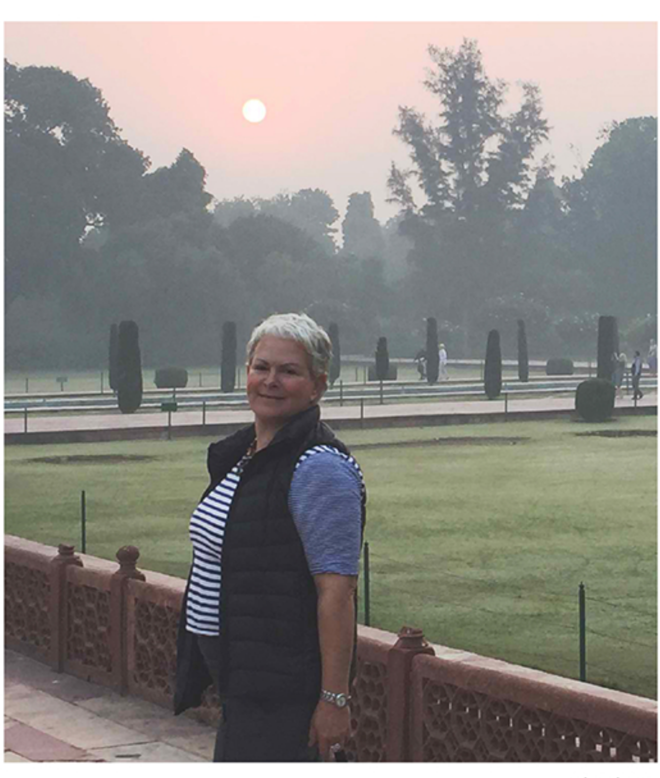

שולי וולף

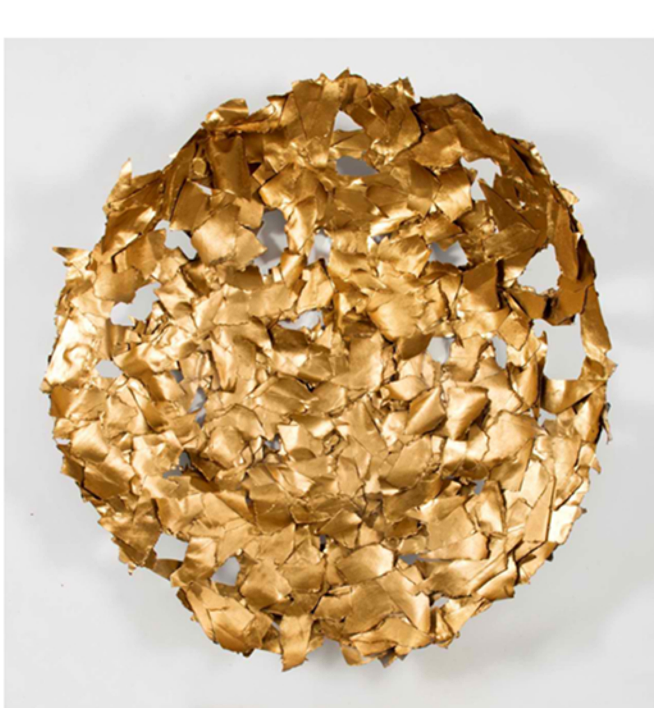

עבודה מסדרת לא כל הנוצץ זהב

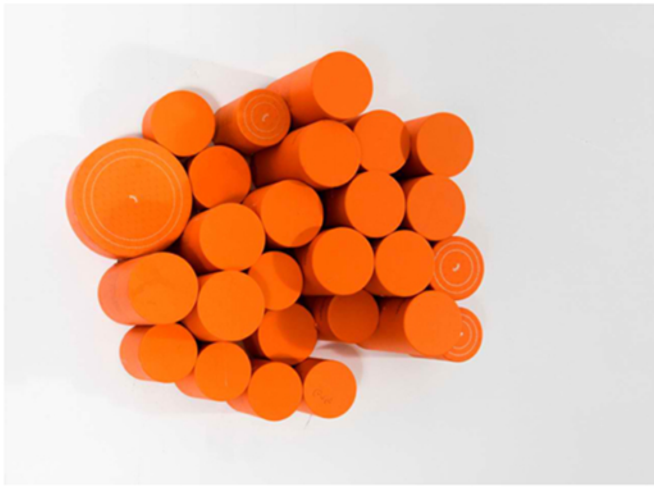

פיסול ברדי מייד מקופסאות תמרוקים

"אני לא אמנית של היגיון, אני אמנית של קישקעס. המעבר בין דו־ממד לתלת־ממד אצלי מאוד חופשי: כמו המעבר מציור לעבודה בחפצים, לשימוש במראות, לפיסול ידני ורדי־מייד. אחד החומרים החדשים בעבודה שלי הוא מגזרות קנבס מציורים ישנים. עבודות שאני לא אוהבת או שעבר זמנן – הופכות לחומר גלם לעבודות חדשות". התוצר החדש בסטודיו הן קערות ענק עשויות שאריות קנבס מוקשה בדבק, ואחיותיהן, העשויות משאריות גזירי עץ. אלה מזכירות את כיסא "פאבלה" של האחים קמפאנה מברזיל – אייקון עיצוב ידוע.

והדמיון אינו מקרי, מסתבר. וולף נולדה בברזיל להורים יהודים שמוצאם מאירופה. "גדלתי בסאו פאולו, ברזיל, במשפחה דתית. הייתי חברה בבני עקיבא ואת בעלי הכרתי בשידוך – הוריי והוריו היו חברים. אבי היה איש מאוד חכם. הוא שרד את השואה, אך איבד את משפחתו ואת אשתו הראשונה. הוא בא לברזיל לבקר את אחיו היחיד שנותר לו, ושם הכיר את אמי. הוריה של אמא חיו בגרמניה ואביה היה עורך דין מצליח. הוא הבין לאן נושבת הרוח וזיהה את הסכנה מבעוד מועד. קודם שלחו את הילדות, אמא שלי, אז בת 14, ושתי אחיותיה, לאנגליה, ובהמשך התאחדה המשפחה בברזיל.

"אבא הקים מפעל נייר – בברזיל ואחר כך בישראל. אני התחתנתי צעירה ועליתי ארצה עם בעלי בגיל 18, ב־1976. התקבלתי ללמוד במכון אבני אבל בעלי וחמי אמרו שזה לא מעשי וכך המשכתי לחפש את עצמי – מספר שנים למדתי חינוך לגיל הרך בסמינר הקיבוצים; אחר כך עברתי ללימודי עיצוב פנים באורט, אבל נמשכתי חזרה לאמנות ולמדתי בקורסים פרטיים ומאורגנים, בכל מסגרת אפשרית.

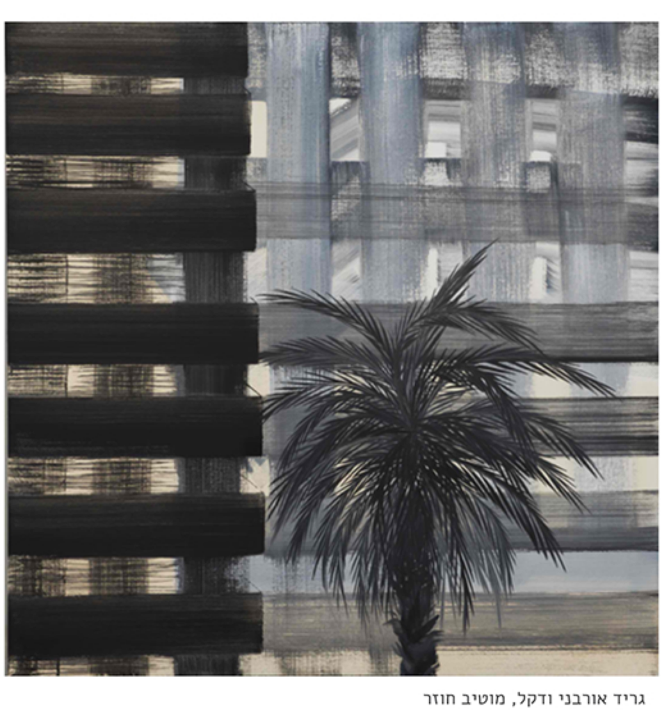

גריד אורבני ודקל, מוטיב חוזר

"אני מגיעה מעיצוב ודיזיין ארט, אולי זו גם הסיבה שאני מדלגת בין טכניקות וחומרים מאוד בקלות. כשאומרים לי 'שינית את הטכניקה' אני אומרת שזה לא נכון. כתב היד שלי השתנה, הריתמוס שלי משתנה עם השנים – פעם הייתי קופצנית יותר והצבעים העזים דיברו אליי, היום יותר מתאים לי השקט ואורך רוח. פעם עבדתי במעט רק בגדול, היום אני רואה איך עבודות מאוד קטנות מראות הכול. אני כבר לא צריכה את כל הגודל הזה".

זה קשור גם לנסיבות החיים?

"כמובן – גם הנשיות שלי וגם מצב הרוח וכל מה שאני נתקלת בדרך. מכל מקום שאני עוברת בו אני אוספת מראות והשראה, ידע ומחשבות. נסיעה ליפן לפני כמה שנים השפיעה עליי עמוקות – בעיקר המקדשים והאזורים המסורתיים בקיוטו. אבל כשמשהו מרשים אותי זה שוקע לעומק – כשזה מגיע למימוש ומגיח החוצה זה לא הדבר עצמו אלא תמצית שלו, מיצוי של רעיון".

משם צמחה סדרת ציורים מעניינת ויוצאת דופן, בתים שנראים כמשיחה קליגרפית על רקע צהוב עז, המוציא אותם מהקשר נופי ומעמיד אותם בודדים, ספק נטושים ספק מחוז חפץ סוריאליסטי משהו.

מאין שאבת את הריקות הזו? איך השתלט הצהוב?

"הבית נטוש או ריק, כי לא באמת חייתי בו. הצהוב מקשר אותי אסוציאטיבית למזרח. כמו שכחול לבן מקשר אותי לישראל ובסדרה מוקדמת יותר השתלטו צבעי הבדים והתבלינים מטיול רב השראה במרוקו". בהרבה מהציורים הישראליים שלה אפשר לראות את רקע התכלת העז, בסדרות האקליפטוסים והעלים הצבעוניים, בציורי נופים בטבע, ים וחוף או בבתים ובגריד האורבני. באלה נכנס גם מוטיב הדקל שכבר הוזכר, אך בתחילת דרכו היה תמים ונישא עם כפות תמרים זקופות, בטרם הפך לסדרת פסלים עדינים שהולכת ומתקרבת למחוזות מופשטים.

"אני אוהבת את הדקלים של תל אביב אהבה רבה. פעם היה לכל בית באוהאוס דקל גבוה לפניו או בחצרו. היום רבים מהדקלים חולים או נעקרו מכל מיני סיבות, אולי מבחינה נפשית פשוט נמאס להם", היא מדברת על חולשת הרוח של הדקל כמטאפורה. התערוכה האחרונה של וולף בבית האמנים בשנה החולפת נקראה "תמה, תמ"א" – על תום תקופת הדקלים וכניסתה של תמ"א 38. "אבל בציורים שלי הם ממשיכים לחיות בשיא תפארתם".

> הבית נטוש או ריק, כי לא באמת חייתי בו. הצהוב מקשר אותי אסוציאטיבית למזרח. כמו שכחול לבן מקשר אותי לישראל ובסדרה מוקדמת יותר השתלטו צבעי הבדים והתבלינים מטיול רב השראה במרוקו

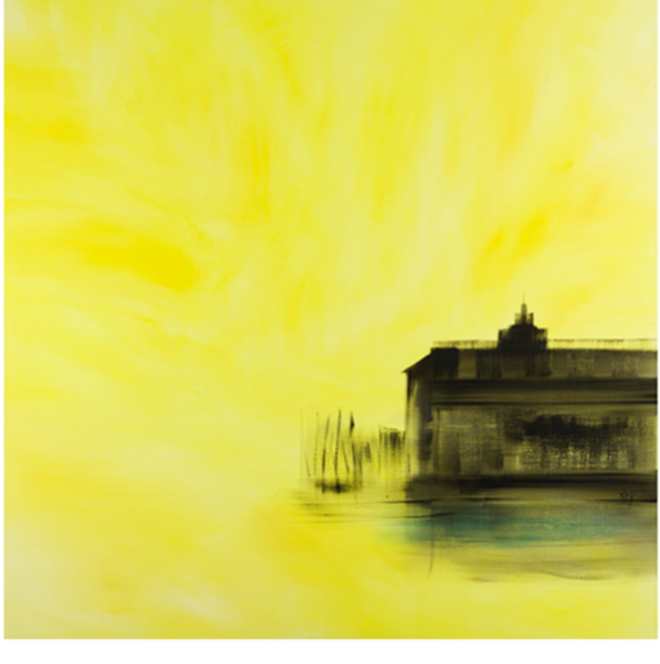

ומשם העברת את זה לוונציה.

"הנוף וההקשר התל אביבי מתחברים בתערוכה בוונציה עם התרבויות שבשורשים שלי. גם בפסוקים הנוצריים, כשישו עלה לירושלים לפני הצליבה המאמינים באו לקבלו עם כפות תמרים. ובעבורי, הרכב העבודות – באופן המיוחד שבו הן מוצגות – הוא אישי: הצבת העבודות במעין מבנה של יהלום, שמחליף את צורת הצלב".

הדקלים חוזרים ומופיעים בפיסול חופשי בחומרים שונים. בכלל, חומרים מציתים אצלה את הדמיון והסטודיו הביתי שלה בתל אביב צבעוני ומלא כמו קופסת הפתעות: הפתעות מביצי קינדר על רקע מראות ומסגור פרספקס, הופכות לאנדרטה לילדות או לתרבות השפע; בלונים צפופים בפרפראזה על זרי אבלות; בקבוקי בושם שהתרוקנו, אריזות ישנות וגזירי נייר ממגזינים – מנעד רחב של חומרי גלם, שאחד המעניינים שבהם הוא עבודותיה הישנות. עבודות העלים המפורסמות שלה מלפני כעשור הופכות תחת ידה למגזרות קנבס, שאותן היא מעצבת מחדש בתמונות פסיפס או מקשה בדבק והופכת למעין קערות בתלת־ממד.

> אותי מרגש להציג בכל מקום, בוונציה או באשקלון. להציג בפני אנשים – לראות את התגובה של אנשים מול העבודות. התגובות הן הדבר החשוב בעיניי. כי אני מרגישה באיזשהו מקום שזו לא העבודה שלי אלא שאני כאן כדי להעביר את הדברים כמו שאני מקבלת אותם. ואני לא מתביישת להגיד את זה, זו אני, האמנות שלי היא מה שיש בי. היא החינוך שאני מעבירה לבנות שלי, המסר של סובלנות ושל קבלה – של כל דבר וכל אדם

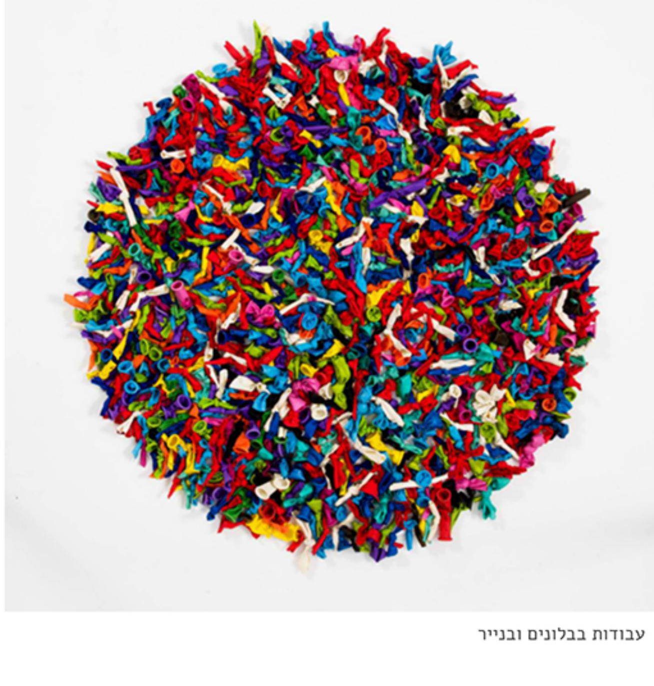

עבודות בבלונים ובנייר

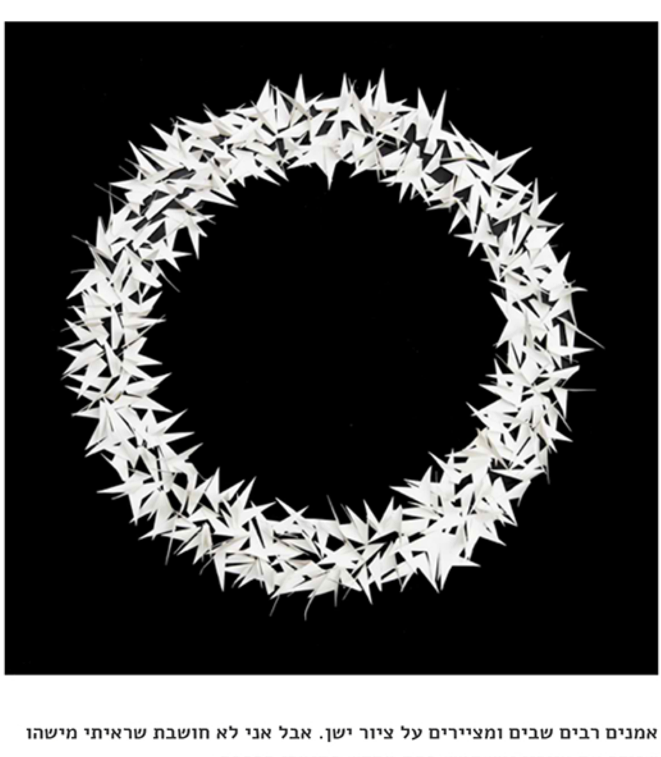

אמנים רבים שבים ומציירים על ציור ישן. אבל אני לא חושבת שראיתי מישהו שגוזר את ציוריו ומשתמש בהם מחדש כחומרי הרכבה.

"אני רואה בזה גלגול חיים נוסף, לא פגיעה בעבודה", מסבירה וולף. "אני באה מעולם של שפע במלאכת יד ובתרבות, כילדה זה היה נראה לי כקסם שמתחולל סביבי. זה היה חלק מהבית ואמי הייתה חלק מזה. משם כנראה שאבתי את יצר האספנות. אבל יש בזה גם משהו שואתי – לא לזרוק כלום, לאגור ליתר בטחון – זה כנראה מגיע מצד אבא. ובמפגש בין שני העולמות האלה (לפחות, כי יש עוד הרבה) אני מקבלת את ההשראה".

את מתארת את המקורות שלך במודעות גבוהה וגם באהבה, בלי התחשבנות.

"זה בא בטבעיות כחלק ממני, לא תוספת מלאכותית. אני חיה את זה כך וסדר היום שלי מורכב אינטואיטיבית ממה שמושך אותי לעשות".

ומתי את נתקלת בקושי, כשמתעוררת דילמה או ביקורת עצמית?

"לרגעים כן, יש קושי ויש ביקורת. אבל אז אני חושבת מה אני עושה עם זה ונפתחות האפשרויות. הרבה פעמים אני רואה בעיני רוחי מה אעשה עם זה כבר בשלב שאני נתקלת במשהו ואוספת אותו לסטודיו. זה נכנס לאיזו מגירה בתת מודע ונשלף בזמן הנכון. הצורך הזה לאסוף הכול הוא גם הסיבה שאני מנסה להפחית גירויים מוגזמים. לא לראות טלוויזיה נאמר. משתדלת להיות בעשייה הטהורה שלי".

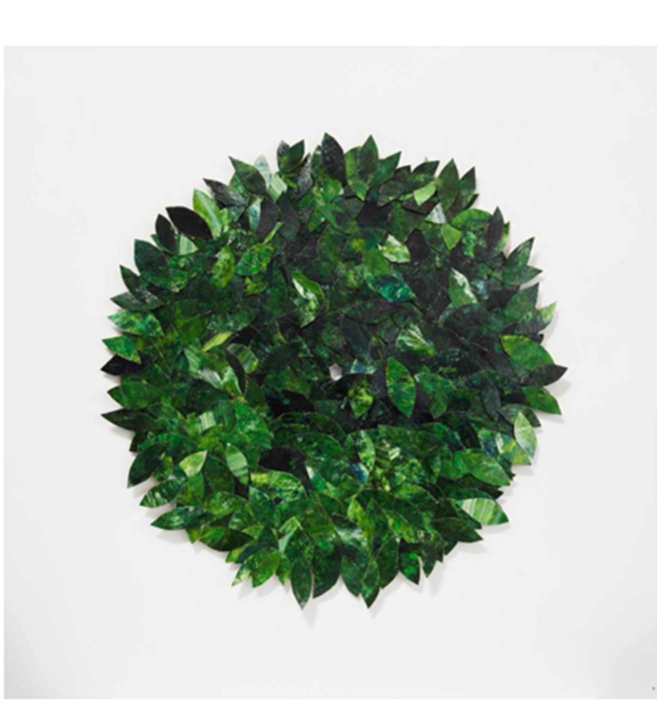

עלי קנבס שנגזרו מעבודות ישנות

ואיך את בוחרת במה תתמקדי כשאת נכנסת בבוקר לסטודיו?

"לפעמים לפי מצב הרוח, לפעמים יש לי תוכנית. תקופה מסויימת אני יכולה לצייר כמה שעות ביום ואז מגיע בולמוס של עשייה בידיים ואני משקיעה את על האנרגיה בעיסת נייר או בהדבקות של רדי מייד".

כך זיקקה וולף עם השנים כיווני יצירה מנוגדים כמעט: בציור היא נוטה לעבר מינימליזם צורני ואילו בפיסול היא הולכת לכיוון קראפט גדוש מאוד. את האיזונים היא מוצאת בעבודות הביניים, כמו אותם תכשיטי פיסול קטנים בזהב ובשרשראות לבנות שהיא מציגה בוונציה.

מרגש להציג בוונציה?

"אותי מרגש להציג בכל מקום, בוונציה או באשקלון. להציג בפני אנשים – לראות את התגובה של אנשים מול העבודות. התגובות הן הדבר החשוב בעיניי, כי אני מרגישה באיזשהו מקום שזו לא העבודה שלי אלא שאני כאן כדי להעביר את הדברים כמו שאני מקבלת אותם. ואני לא מתביישת להגיד את זה, זו אני, האמנות שלי היא מה שיש בי. היא החינוך שאני מעבירה לבנות שלי, המסר של סובלנות ושל קבלה – של כל דבר וכל אדם. אני מקבלת משהו מהעולם, מהטבע ומעבירה אותו הלאה. תמיד אמרתי לבנות שלי – לא משנה מה תהיו, העיקר שתהיו בני אדם".

תגיות: הביאנלה בוונציה, ורה פלפול, שולי וולף